

Laks i bøtter og spann – kom å se!

At det går ann?! Tenk at villaksen greier å lukte seg tilbake helt fra havet ved Grønmland og til den bortgjemte steinen ”*guest rock*” ved Gartland som den forlot som bitte liten lakseunge! Den må ha en god nese! Bare prøv selv. Lek at du er en villaks å se om du kjenner forskjell på lukta i ”blåbærsaftelva”, ”bringebærsaftelva” og ”ripssaftelva”. Det er ikke så lett om du har bind for øynene.

Landets første finnes i Namdalen

Miljøvernminister Eirik Solheim greide å finne elva si, da han ble testet av landets første naturveileder - villaks ved bredden av Namsen tidligere i høst. Men så var det da også ”kaffeelva” han skulle finne. Den kaffetørste ministeren ble uansett nysgjerrig, interessert og veldig blid. Dette var en ny måte å lære om laks på. Naturveiledning er formidling om natur og sammenhengene der. Formidlingen foregår aller helst ute i naturen hvor det legges vekt på praktisk deltagelse, gode opplevelser og refleksjoner. I Namdalen har vi landets første naturveileder med villaksen i fokus. Målgruppen er barn og unge. Det skal vi være glad for.

Ut med bøtter og spann – og lær villaksen å kjenne

I løpet av det siste halve året har mange jublende, undrende og nysgjerrig barn fått hjelp av naturveilederen til å lære om villaksens liv der den lever. De aller fleste villaksene i Namsen er under 15 gram og det er de som lettest, i en kort stund, kan holdes i bøtter og spann for nærmere undersøkelser. Hva skiller for eksempel en lakseunge fra en ørretunge? Det er interessant å se hvor i bekken de lever, hvilken mat de kan finne der og hvilke fiender de har. Spennende er det også å se om folk som ikke vet bedre kan ha stengt for fiskens vandring eller forurenset vannet den puster i. Villaksen er et finstemt miljøbarometer, vi må bare lære hvordan vi kan lese det av for se om alt står bra til der nede i bekken. Heldigvis for villaksen er det mange barn i Namdalen som vet ekstra mye om det nå!

Kunnskap øker villaksens verdi

Stor og blank villaks er selve symbolet på ren og vakker vassdragsnatur. Ingen art er gitt større status i norsk natur enn villaksen, og kun villreinen kan sidestilles. Den er en såkalt nasjonal ansvarsart. Så mye som en tredjedel av den Nord-Atlantiske villaksen finnes i Norge og det gir oss et helt spesielt internasjonalt ansvar. Store tanker og overordnede nasjonale tiltak må derfor til, men ikke bare. Det er jo her villaksen bor, i fjorden, elver og bekker nær skoler og barnehager. Og jo mer vi vet om den jo større verdi har den for oss. Og i naturveiledersammenheng er det ikke bare biologi som er viktig. Menneskenes tradisjonelle bruk av villaksen og den gode historie står også sentralt. Tenk at det er funnet avbilding av laks som ble gjort for hele 25 000 år siden i Sør-Frankrike, og i Alta er det funnet helleristninger som er mer enn 5000 år gamle! Nå blir også spennende laksehistorier fra Namdalen skrevet ned av naturveilederen og lagt inn i turbokser som kan spores opp via GPS. Så til sommeren kan store og små dra på såkalt geocaching langs Namsen. Det blir en helt spesiell fisketur uten fiskestang!

Bevare og benytte – ikke true

Villaksens egenverdi er for oss i Kunnskapssenter for laks og vannmiljø det aller viktigste. For andre betyr dens økonomiske verdi, betydning for identitet og bolyst eller intense og fine naturopplevelser aller mest. Felles er likevel ønsket om å bevare store, livskraftige og høstbare bestander i uoverskuelig framtid. Da trengs det folk med entusiasme og omsorg for villaksen og dens leveområder. Barn og unge er framtidens beslutningstakere og med et godt forhold til villaksen og dens leveområde blir det lettere å bidra til at riktige valg tas også i framtida.

Naturen er Namdalens viktigste fortrinn

Flere unge Namdalinger gjør som villaksen. Etter å ha tilbrakt barne- og ungdomstiden i Namdalen reiser de ut i verden, for så å vende tilbake som voksen. Og for noen er det kanskje akkurat Namsens rike laksebestand som trekker? Selvfølgelig er meningsfulle arbeidsplasser ofte avgjørende om ungdommen skal følge villaksens vandringsmåte. Ildsjeler og entusiaster har virkelig klart å dra nytte av Namdalens viktigste fortrinn og skapt nye virksomheter og arbeidsplasser. La oss i uprioritert rekkefølge nevne noen av dem vi finner langs Namsen; sportsfiskelinja og lakseakvariet i Grong, familieparken på Namsskogan, nasjonalparksenteret i Li, NINA naturdata i Røyrvik, Inatur AS, Statskog og Kunnskapssenter for laks og vannmiljø i Namsos og like viktig en rekke lokale tilbydere av tilrettelagte naturopplevelser. Og da har vi ikke engang nevnt annen type bruk av naturressurser. Til sammen betyr denne type arbeidsplasser svært mye for Namdalen, og mer kan komme. Kunnskap, entusiasme og omsorg vil være viktige bidrag for å bevare og dra ennå mer nytte av vårt viktigste fortrinn. Naturveilederens bidrag er nettopp å gi oss flere skolerte ambassadører. Det vil Namdalen - og også villaksen tjene på!